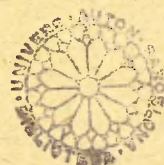

ANY 12 PESSETES ♦ MAIG 1931 ♦ NUM. 1'50 PESSETES

FOMENT DE
LES ARTS
DECORATIVES
AVINYÓ, 30
BARCELONA

ARTS BELL OFICIS

ARTS I BELLS OFICIS

REVISTA MENSUAL IL·LUSTRADA PUBLICADA SOTA EL PATRONAT

DEL

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

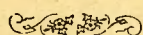
DIRECTOR:

EUSEBI BUSQUETS

REDACTOR FOTÒGRAF:

JOSEP SALA

COL·LABORACIÓ DELS MÉS NOTABLES ESCRIPTORS D'ART DE LA NOSTRA TERRA

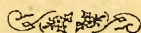

ELS VOLUMS PRIMER, SEGON I TERCER (1927-28, 1929 I 1930)
D'AQUESTA PUBLICACIÓ, REL·LIGATS AMB MAGNÍFIQUES
TAPES DE TELA ANGLESA ESTAMPADES A DUES TINTES I
OR, ES PODEN ADQUIRIR AL PREU DE **25 PTES.** CADA VOLUM

AIXI MATEIX, I A FI DE DONAR MAJORS FACILITATS ALS
NOSTRES SUBSCRIPTORS, ENS ENCARREGUEM DEL RE-
LLIGAT DE LES COL·LECCIONS QUE SE'NS TRAMETIN EN
BON ESTAT AL PREU DE **7·50 PESSETES** CADA VOLUM
COMPRES LES TAPES

TAPES SOLTES: **5 PESSETES** CADA UNA

LA COL·LECCIÓ COMPLETA D'«ARTS I BELLS OFICIS» POT
CONSULTAR-SE A L'ARXIU HISTORIC DE LA CIUTAT, PLAÇA
DE LA CATEDRAL I CARRER SANTA LLÚCIA, 1, (CASA DE
L'ARDIACA) TOTS ELS DIES FEINERS, DE DOS QUARTS DE
DEU DEL MATÍ A DOS QUARTS DE DUES DE LA TARDA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: AVINYÓ, 30, PRAL.

FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES

BARCELONA

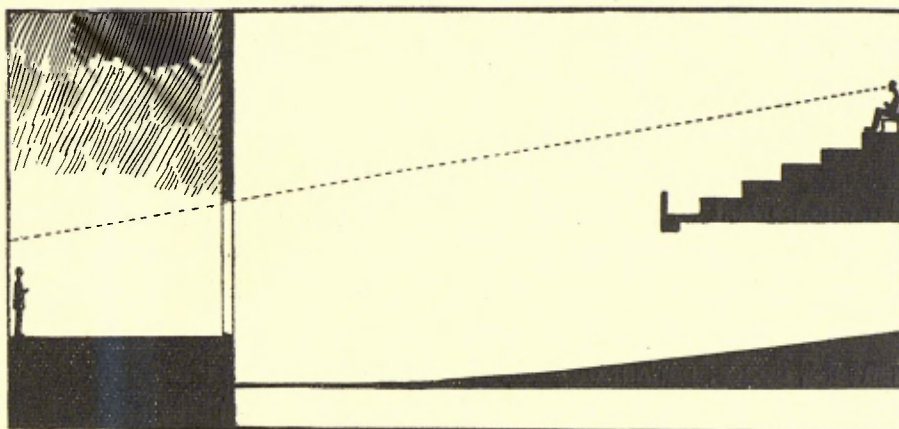

Fig. 1

El teatre que jo faria

LA PLÀSTICA, LA LLUM I ELS AGRUPAMENTS

Senyors:

Un matí va venir l'amic Ribas a demanar-me, de part de la J. D. del *Foment*, que els donés una conferència sobre teatre. Jo no m'hauria atrevit mai a proposar-ho, car no sé si les meves apreciacions, absolutament personals, us podrien interessar; però com que m'ho varen demanar, em va semblar que fóra descortesia no acceptar-ho. Pensant que més que una conferència faria una conversa entre amics, als qui plau parlar de coses de teatre. Els faré, doncs, un *resum* del teatre que jo faria, del teatre ideal que jo anhele, sense que això vulgui dir que jo hagi assolit el meu bell somni.

Abans de començar us he de fer una observació: cap de les meves apreciacions no implica ni la més mínima desconsideració per a les obres passades. Malfieu-vos d'aquells que diuen: — Fins avui no s'ha fet res. El que podia passar en altres temps, ara cal arreconar-ho a les golfes dels mobles vells. — Qui diu això, o és un inconscient o parla de mala fe; en tot cas és un pretensió que no gosa dir que fins que ell ha vingut al món la humanitat no ha produït res de bo.

Els nostres predecessors van fer coses que han estat i continuen estant molt bé; el que hi ha és que una pila d'invents moderns han simplificat la tècnica, o han aportat mitjans nous i han obert horitzons desconeguts, especialment en la presentació escènica.

Les transformacions degudes als elements de què ara disposa el teatre, són les que m'han inspirat algunes consideracions que, repeteixo, no m'impedeixen admirar el que han creat els altres.

Es clar que parlant de teatre seria lògic que comencés parlant de l'obra literària; però, ultra que ja n'he de parlar pròximament en un altre lloc, he cregut que davant dels companys de les *Arts Decoratives* era millor començar per la part que més els podia interessar i que és, en el meu concepte, les realitzacions plàstiques.

Començaré, doncs, parlant de l'edifici teatre i de l'escena tal com jo els faria.

Jo considero que hauria d'haver-hi dos menes de teatres: el teatre per a comèdia i el teatre per a espectacle. O amb altres noms que vostès entendran perfectament: teatre de figura i teatre de paisatge. Tant la sala com l'escena de l'un i del'altre han d'ésser diferents. La relació de l'obra, no solament amb l'escena, sinó fins amb la sala, és de tanta importància que una obra pot fracassar per desproporció amb el local. Quan jo era adolescent recordo haver assistit a l'èxit immens d'un *Orfeus*, de Gluck, al teatre Líric, que havia naufragat al Liceu. Aquest fet s'explica perfectament; ni l'escenari ni la sala del Liceu no són fets per escoltar les finíssimes harmonies de la música de Gluck.

En Martínez Sierra em deia que una temporada que va fer al Novetats li va fer malbé els actors, que es van acostumar a forçar la veu, a exagerar les actituds i varen perdre aquells matisos del diàleg que són l'encant de l'oïda en les sales petites.

Per dissort, a casa nostra, els teatres han de servir per a tot: són com aquells trem-paplomes que tenen ganivet, tisores, tirabuixó, llima, punxó i martell; i ni el martell pica, ni la fulla talla, ni la llima serveix, ni el punxó forada. En molts s'hi fa comèdia i sols una tercera part del públic sent les paraules i veu l'expressió dels rostres.

D'aquest teatre de comèdia és del que vull tractar: el teatre d'espectacle el deixarem per a una altra ocasió. També deixaré l'aspecte comercial, perquè totes les teories per a omplir els teatres les considero inútils davant de fets que desmenteixen les més velles experiències. El favor del públic és un secret, que sols certs privilegiats endevinen per intuïció... fins el dia que s'equivoquen.

Parlaré, doncs, del teatre de comèdia que jo faria, sota el punt de vista solament artístic.

La sala d'aquest teatre seria relativament petita, perquè s'ha de veure bé i s'ha de sentir bé des de qualsevol lloc.

Com que l'escena ha d'ésser plana, és la sala la que ha de dur la pendent. La inclinació del sòl ha de permetre als espectadors veure tota l'escena. Si aquesta és en forma de tríplic no hi haurà llotges de prosceni.

Segurament en el meu teatre els pisos no podrien tenir gaire alçada perquè la diagonal que marca la visual des del fons de l'escena daria una resultant bastant baixa. (Fig. 1) Però no hi fa res: la massa alçada obliga l'escenògraf a fer uns equilibris de perspectiva que perjudiquen la simplicitat, i els actors vistos per sobre perden la gràcia de les actituds.

Com he dit, les taules han d'ésser perfectament horitzontals. Antigament es feien amb una pendent bastant pronunciada, que cada dia ha estat menor, fins ara que tothom es va convenent que, per moltíssimes raons, no han de tenir cap inclinació. Darrerament, la reforma de l'Odeon de París, que ha estat considerada com un encert, ha fet l'escena perfectament plana.

Potser en les escenes fetes a l'antiga, ara hi sobren més coses que no pas n'hi manquen. Quan la il·luminació es feia amb candeles eren indispensables els varals davant i darrera dels bastidors i rompiments, i era necessària la bateria que els castellans continuen anomenant *candilejas*, segurament perquè eren un rengle de *candiles* o de candeles.

El gas va perfeccionar la il·luminació, però emprant la disposició antiga. Aquesta disposició de la llum va fer dividir l'escena en 4, 5 o 6 parts que se'n van dir *caixes*. Cada caixa comportava un parell de bastidors laterals i la bambolina que els tancava. Cada bastidor portava darrera un rengle vertical de llums que se'n deia *varal*; i la bambolina n'amagava un d'horitzontal que se'n deia *hers*.

Tots vosaltres haureu vist, encara avui dia en molts teatres, l'eterna bambolina de fullatge retallat que serveix per a amagar la renglera de llums i per a tapar la forada.

Quan es va instal·lar l'electricitat dins dels escenaris, es va continuar la mateixa disposició del gas, que, com he dit, era semblant a la de les candeles; però de mica en mica aquesta disposició s'ha anat allunyant de la forma primitiva per a aprofitar els immensos avantatges de simplificació que permet l'electricitat i dels quals parlarem en ocupar-nos de la llum.

Avui dia, podent fer arribar la llum a la distància que es vulgui, la disposició de l'escena pot ésser molt més senzilla; pot quedar més lliure i no cal una divisió sistemàtica.

En el *teatre de figura* la figura de l'actor i més que res l'expressió del seu rostre s'han de considerar com a elements principals. El que vol dir: que aquests elements agafaran més valor, com menys empetitits quedin per l'ambient que els volta. Per això l'alçada del quadro que emmarqui l'escena no pot passar de 3 metres. Si mirem els quadros dels pintors de figura que en llurs composicions, més o menys teatrals, han volgut donar un especial relleu a l'expressió de les cares, veurem com quasi mai l'alçada de la tela no ha arribat al doble de les figures de primer terme.

En el quadro de les *llances* de Velázquez, per exemple, que és dels pocs quadros grans on l'expressió dels personatges té un valor, la relació de la grandària dels caps amb la del quadro és superior a la de l'escenari més petit. (Fig. 2.) I si prenem Paul Veronès com a exemple, veurem que quan vol donar valor als personatges talla la composició i deixa fragmentària l'arquitectura i, en canvi, quan la figura és sols un ornament decoratiu de conjunt, l'element arquitectural domina la composició.

Vegeu també com es fan els retrats: per concentrar l'interès en l'expressió o en la semblança, es pinta solament el bust, i així que s'amplifica la composició aquestes condicions es dilueixen. Per això, si en el teatre volem la figura com a principal element d'interpretació, d'expressió i àdhuc de decoració, havem de sacrificar-hi el marc.

El meu escenari, doncs, tindria una alçada relativament petita. (Figs. 3, 4, 5 i 6.)

En la major part dels nostres teatres resulta: que un bosc té, per exemple, 10 metres, la sala d'un palau té els mateixos 10 metres, la barraca més miserable també té 10 metres i tot té 10 metres perquè l'amplada de l'escena té 10 metres. És clar que aquest defecte es pot solucionar mitjançant diverses embocadures. Però la manera més senzilla és construir l'escenari en forma de teatre tríptic.

Per a donar a l'espectador la sensació d'interior i la sensació d'aire lliure és indispensable variar les proporcions de l'escena. Poques vegades haureu vist en el teatre que els actors us facin la impressió que es troben a casa seva; quasi sempre fa l'efecte que són a l'hotel o en un pis estrany. Jo he vist al Liceu el primer acte de la *Louise*, de Charpentier, on un pobre treballador ha de viure amb la seva filla en un piset de Montmartre, accionant en una cambra tan gran que, si a París la rellogués, no hauria de treballar més. En el vertader teatre tríptic, les dues columnes laterals han d'ésser mòvils per variar l'amplada dels escenaris. Jo, sense mitjans per a fer-ho, he intentat les tres escenes amb columnes fixes, i, encara que el resultat no ha estat tan perfecte, la sensació que em proposava es va assolir. (Fig. 7)

Modernament hi ha hagut una veritable febre per a modificar i àdhuc per a suprimir l'escenografia del teatre.

Uns varen creure fer novetats, presentant totes les línies tortes; les cases tortes, els camins caragolats i fins els ponts a punt de caure; però com que els actors havien de caminar drets, la decoració donava la impressió d'un terratrèmol bon minyó.

Altres, protestant del paper pintat, no admetien més que l'arquitectura fixa, o sia el decorat construït, i van imposar la moda dels esglaons. I, finalment, va venir l'estil maquinista del qual no he vist cap mostra a Barcelona. Aquesta escola ho expressa tot

amb cilindres, hèlixs i rodes. Quan creieu trobar-vos a l'interior d'un rellotge monstruós, vos diuen que allò representa el palau d'una gentil princesa.

Potser no em creureu si us dic que no puc amagar la meua simpatia per totes aquestes audàcies. M'interessen extraordinàriament! En primer lloc, perquè totes tenen un punt de contacte amb les dues tendències que estimo més: *la simplicitat* i l'*anhel de renovació*. I després perquè aquestes inquietuds cerquen l'emoció artística per damunt la moneda, i se'ls han de perdonar les estridències. Solament que, pera a dmetre-les, hi poso una condició: *que estiguin en consonància amb l'obra que es representa*.

Si l'obra és realista, la decoració ha d'ésser realista; si és simbòlica, ha d'ésser simbòlica; i si és d'avantguarda, ha d'encaixar amb les teories de l'escola.

Les interpretacions arbitràries, contràries a la finalitat que s'ha proposat l'autor, fan riure quan passen de moda.

Així, segons la meua manera de pensar, al meu teatre s'hi haurien de poder representar des de les obres del més pur realisme fins a les audàcies més revolucionàries. Es clar que sempre em plaurien més dins de l'aspecte més sintètic.

Les escenes enfarfegades que en el teatre d'espectacle poden tenir cert interès, són fatals per al teatre de comèdia, on els personatges han de destacar-se sempre davant d'un fons que no es tiri al damunt, que no desdibuixi, que no maregi.

La il·luminació d'aquests personatges i la del decorat és un dels punts més delicats de la presentació escènica.

Entengui's que tot el que vaig a dir de la llum és suposant les decoracions perfectament col·locades. Si la llum ha de servir per a dissimular les arrugues del decorat és inútil voler-hi cercar refinaments.

Analitzaré solament la il·luminació que necessita un teatre més o menys realista.

Jo no sóc partidari de suprimir del tot la bateria (diguem-ne *candilejas*), però sí d'afeblir-la. La llum de les *candilejas* no ha de servir més que per a matisar i endolcir les ombres. Ha d'ésser llum reflectida o almenys ha de semblar-ho.

Qualsevol aprenent de pintor, quan va a l'escola, ja sap que damunt d'un cel lluminós tots els objectes es destaquen per obscur (si no són il·luminats pel sol), i, en canvi, a l'escena veiem els actors, bàrbarament il·luminats per sota, destacar-se amb una brillantor d'astre resplendent per damunt de l'horitzó. Aquesta il·luminació, que era lògica quan la bateria era un rengle de candeles, amb la força de les bombetes elèctriques és desastrosa. I no solament sota el punt de vista escenogràfic, sinó principalment pel que fa a l'actor.

Avesats com estem a veure la gent il·luminada per sobre, la il·luminació inversa dóna a les cares una expressió falsa. (Figs. 8 i 9.)

Algunes actrius varen inventar de pintar-se de blau la parpella superior i el sota-

celles per produir la sensació d'una ombra on lògicament ha d'ésser; però això té l'inconvenient que, ultra fer perdre la bellesa i posar anys a l'actriu, queda aquella ombra deslligada del conjunt de la figura i desdibuixa i endureix les faccions.

La força excessiva de la bateria té altres inconvenients: quan l'actor s'hi acostava massa, la llum que llisca per la cara marca desvergonyidament l'acabament de la perruca, que la pasta no pot amagar, exagera el gruix del maquillatge, i fins algunes vegades es veu l'ombra gegantina del personatge dibuixada a la decoració del fons.

La bateria no hauria d'aclarir més que els primers termes amb una llum dolça i reflectida. Quan l'actor se n'allunya, la reflexió de terra ja matisarà les ombres, com passa en el natural.

L'expressió de l'actor també perd molt amb les il·luminacions, que podríem anomenar planes, sense contrast. Moltes vegades els actors no saben per què han d'exagerar tant l'expressió en detriment de la naturalitat; i és que la llum els ve de manera que solament accentuant molt el gest és vist pel públic. L'amanerament causat per aquest costum és el que fa dir als espectadors: — *Es veu que fa comèdia*.

La sublim expressió de la Gioconda, de Leonardo, es deu principalment al modelat de les galtes. El somriure i els sentiments íntims que l'actor ha d'expressar amb el gest a penes dibuixat, com si diguéssim a flor de pell, no poden ésser apreciats si la llum no *modela*.

L'ombra i el modelat són tan importants que una cara amb la mateixa línia pot canviar l'expressió per la força del modelat. (Figs. 10 i 11.)

Jo, excloent alguns casos determinats, sóc, en general, enemic de les il·luminacions violents. Això de convertir els actors en una mena d'arc de Sant Martí, no em convenç. La llum s'ha de graduar com qui pinta, els tons s'han de cercar amb suavitat i les mitges tints han de produir-se naturalment i han de prodigar-se per fer valer els efectes de contrast quan són necessaris.

No hi ha res que faci tanta angúnia com que la direcció de l'ombra que fan les figures no correspongui a la pintada en les decoracions; això dona una sensació de falsedat que cal destruir. Amb la instal·lació de focus movibles es pot assolir perfectament no sols la mateixa direcció, sinó àdhuc els reflexes matisats.

Dins l'emoció plàstica del teatre el color té tanta importància com el dibuix i l'arquitectura. Jo he remarcat que els efectes de color impressionen profundament el públic; la nota justa li dona, moltes vegades, més sensació de realitat que la línia justa. El color dins l'escena és tan important que caldria més d'una conferència per a comentar-ho.

Com que l'escenari és una ficció, com ho és un quadre (ficció que recolza en el contrast de valors), cal tenir una cura extraordinària a no destruir l'harmonia de conjunt que de vegades falla per una petita nota equivocada; com falla en el quadre per una pinzellada fora de to.

Jo he vist en un teatre de Barcelona una decoració que representava Venècia a la nit entonada amb blaus i negres, molt ben ensopegada d'ambient i de distància. L'escena semblava immensa, la il·lusió era perfecta, un aplaudiment just i espontani l'acollí. Però vet aquí que surten dos personatges: l'un vestit de blanc i l'altre d'un verd rabiós... i l'efecte de la decoració queda destruït en un moment. Va ésser la pinzellada fatal! Tota la ficció se'n va anar a terra, ja no s'allunyava l'edifici; pel contrast del verd, el que abans semblava ambient es veia d'un color blau que feia pena. Era com si damunt de la Maja, de Goya, que deu la frescor d'aquelles carns magistralment pintades a l'harmonia de les mitges tintes, que semblen clares i en realitat són molt fosques, hi posséssim al damunt una pinzellada de blanc. L'encís de la ficció desapareixeria instantàniament.

L'escenògraf i el *metteur en scène* (que haurien d'ésser tots d'una peça) tenen dos elements a llur disposició: *la llum* i *la pintura*. Aquests dos elements estan tan lligats que amb la pintura es pot donar la sensació de llum i amb la llum es pot pintar. El joc, al qual donen lloc les seves combinacions i superposicions, és potser el més apassionat per al pintor de teatre. Tots els bons escenògrafs el coneixen i no n'hi ha cap que dins el seu obrador no calculi els efectes que la llum ha de produir en els seus colors. Però la realitat moltes vegades els desenganya i són in comptables aquelles en què els vestits dels actors els destrueixen l'efecte que es proposaven assolir.

Sé per experiència com és difícil preveure, des de l'estudi, l'efecte que farà el decorat en l'escena. En la decoració dels "Vitralls de Santa Rita", on era necessari obtenir un efecte de transparència, per tres vegades em vaig equivocar, i fins que, penjada la decoració, la vaig poder retocar a la mateixa escena, no vaig poder obtenir la perfecta fusió de la llum amb la pintura, i encara va caldre pintar tots els vestits i fins les fustes dels mobles més insignificants perquè no destruïssin la il·lusió de transparència. (Figs. 12 i 13.)

Tots sabem la importància que tenen els agrupaments en l'escena i el mal efecte que fa aquell semicercle d'actors de cara al públic. La perfecta col·locació de l'actor és potser una de les coses més difícils per al director d'escena.

Com més petita és l'escena, més difícils són els agrupaments, però es poden aconseguir resultats molt intensos si els actors tenen l'hàbit de moure's en poc espai. És clar que si tots volen ésser vistos pel públic no hi ha manera d'obtenir un conjunt perfecte, car precisament el que fa bonic són les figures que fan de fons, la línia tallada pel primer terme.

Instintivament, sense donar-se'n compte, els actors es posen en línia recta o formen semicercle. Per a evitar això cal que es moguin seguint un ritme que naturalment els col·loqui d'una manera bella. Jo sóc enemic que el públic s'adoni que es busca el quadro plàstic.

La bella plasticitat ha d'ésser a tots moments i ha d'eixir del moviment; amb naturalitat, sense que s'hi vegi cap esforç.

Quan es planegen els agrupaments, una de les condicions que cal tenir més en compte és l'alçària dels actors. M'he trobat moltes vegades, en canviar un actor per un altre d'estatura diferent, haver de canviar completament el moviment escènic perquè l'arabesc resultava equivocat.

És clar que la manera de compondre ha d'ésser diferent segons l'estil, l'època, la civilització, etc., que no s'ha d'agrupar de la mateixa manera una escena japonesa que una de Molière. Per això cal estudiar les diferents maneres que han emprat els artistes. (Figs. 14, 15, 16, 17 i 18.)

En fi: les lleis de les composicions pictòriques es poden aplicar, si fa no fa, a l'escena. L'única dificultat està a arribar-hi sense esforç, sense que en pateixi la naturalitat ni la literatura.

FINAL

No creguin que els hagi presentat aquests modestos resultats com una cosa definitiva, ni tan sols com una mostra del que jo crec que es pot assolir en l'escena, no: tot això no té valor davant la immensitat dels recursos teatrals.

El teatre és un art tan complex i tan ric de possibilitats que sempre podrà suspendre la humanitat amb nous mitjans d'expressió.

Però així com l'alcohòlic, amb l'estómac destruït pels *cocktails* a 90°, és incapaç de percebre la sabor d'un vi vell de Bourgogne, l'home avorrit, desmenjat, amb l'esperit fet malbé per les sensacions gruixudes, és un mal receptor per a gustar aquell corrent de comprensió i de simpatia que s'estableix entre l'espectador i l'autor per mitjà de l'actor i dels elements vius de l'escena; corrent que s'apodera de la vostra ànima fent-vos venir les llàgrimes als ulls o el somriure als llavis. Perquè el bon teatre, compendi de totes les belles arts, en el concepte més elevat, és per a l'home sà d'esperit, i, més que intel·ligent, sensible.

L'emoció estètica del teatre en les seves innumerables facetes, és i serà sempre la

Cristalleria Catalana, S. A.

Successora d'E. BUXERES, BUXERES I
ABELLA, LL. RIGALT I J. COLL ESCOPET

Conseller Delegat i Director Artístic:

LLUÍS RIGALT

Central: Ronda de Sant Antoni, 56 - Telèfon 22055

Sucursal A: Paloma, 50 - Telèfon 10663

Sucursal B: Sardenya, 319 - Telèfon 54085

Sucursal C: Carme, 50 i 52 - Telèfon 15425

Vidrieres d'art - Muntures en plom i llautó - Esmalts al
foc damunt vidre, cristall i ceràmica - Vidres i cristalls
plans i corbats - Baldoses - Baldosetes - Gravats - Biselats
Miralls - Mares - Motilures - Articles d'escriptori, etc.

Medalla d'Honor: Barcelona 1923

Medalla d'or: Paris 1925 Gran Premi: Barcelona 1929

EXPOSICIÓ I VENDA:

RAMBLA DE CATALUNYA, 105

OBRADORS I DESPATX:

ARIBAU, 103

FUNDICIÓ:

CASANOVA, 132

TELÈFON 71372

teixits per a mobles i decoració

catifes, tapissos Aubusson, teles Jouy,
estors i cortinatges, passamaneria

Albert Cronc

Rambla Catalunya, 32

Telèfon 17476

BARCELONA

Casa Central:

23, 25, 27 i 29, rue du Mail

PARIS

MAGATZEM DE
PAPERS PINTATS
PER A DECORAR HABITACIONS

FILL DE
JOSEP GUASCH

RAURIC, 8 **TELÈFON 10686**
BARCELONA

RAJOLS - CERAMICA - TERRA CUITA
CASIMIR VICENS

BARCELONA
CARRER TALLERS, 72 **TELÈFON 15644**

PINTURA I DECORACIÓ

VILARÓ I VALLS, S. A.

MUNTANER, 155-157 - BARCELONA

Domassos,
velluts, tapisseries,
pantalles, cortinatges,
cretones, catifes i tapisos.

RODRÍGUEZ GERMANS

Rambla de Catalunya, 12 - BARCELONA

Casa a Madrid: Carrera de Sant Jeroni, 34

SALA BARCINO

EXPOSICIÓ DE PINTURES → ART ANTIC I MODERN

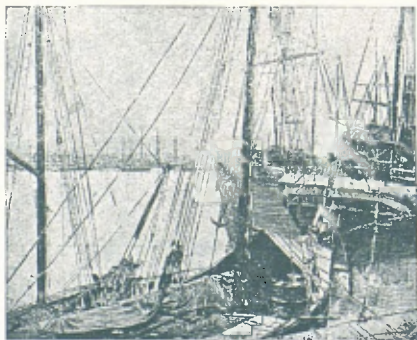
*Marcas, Motlures, Policromats,
Gravats. o Rellous, Vidres
Objectes d'art i per a regal.*

V. García Simón

Rambla Catalunya, 29 - Barcelona

Telefon 15677

‡ MARCS ‡ GRAVATS ‡
SALA D'EXPOSICIONS

LA PINACOTECA

DE GASPAR ESMATJES

BARCELONA
PASSEIG DE GRÀCIA, 34

Fig. 2. Esquema del quadro «Les llances», de Velázquez.
Proporció de les figures a l'altura del quadro.

Fig. 3. «Sota la tenda», drama oriental. Alçada mínima del marc escènic en el teatret de l'Estudi Masriera.

Fig. 4. Escena de «Impressió dels Dies Sants a Jerusalem».

Fig. 5. «Les Précieuses Ridicules», de Molière. Alçada màxima del marc escènic a l'Estudi Masriera.

Fig. 6. Esquema d'un fragment d'una composició de Wateau. El paisatge domina i les figures passen a ésser decorativament un element secundari.

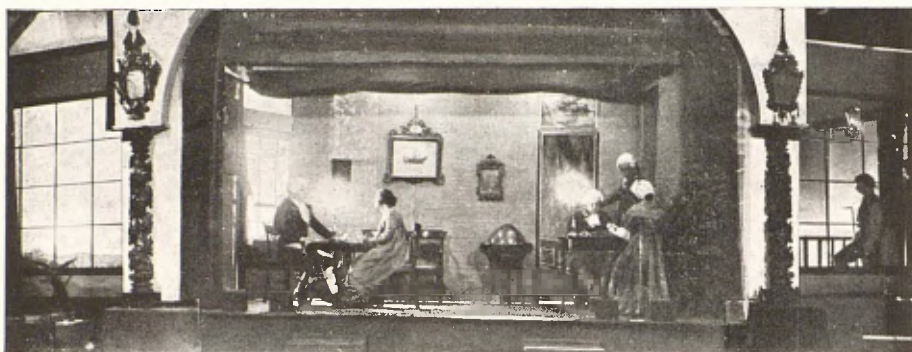

Fig. 7. Escenificació de «La Bourse», de Balzac, la primera obra que va representar la «Companyia Belluguet» en el teatre triptic.

Fig. 8. El cap de la Venus de Milo il·luminat per damunt somriu lleugerament.

Fig. 9. El mateix cap il·luminat per sota té una expressió melangiosa.

Fig. 10. Expressió d'un cap sense ombres.

Fig. 11. El mateix cap amb ombres.

Fig. 12. Quart acte dels «Vitralls de Santa Rita» on es feia palesa la importància de la llum i del color.

Fig. 14. Agrupament en el «Retablo de las Maravillas», de Cervantes.

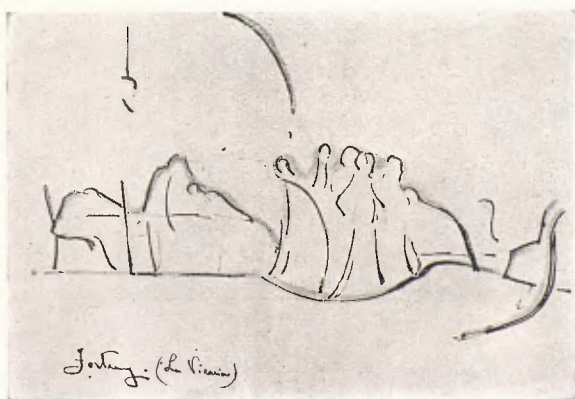

Fig. 16. Arabesc d'una composició de Fortuny.

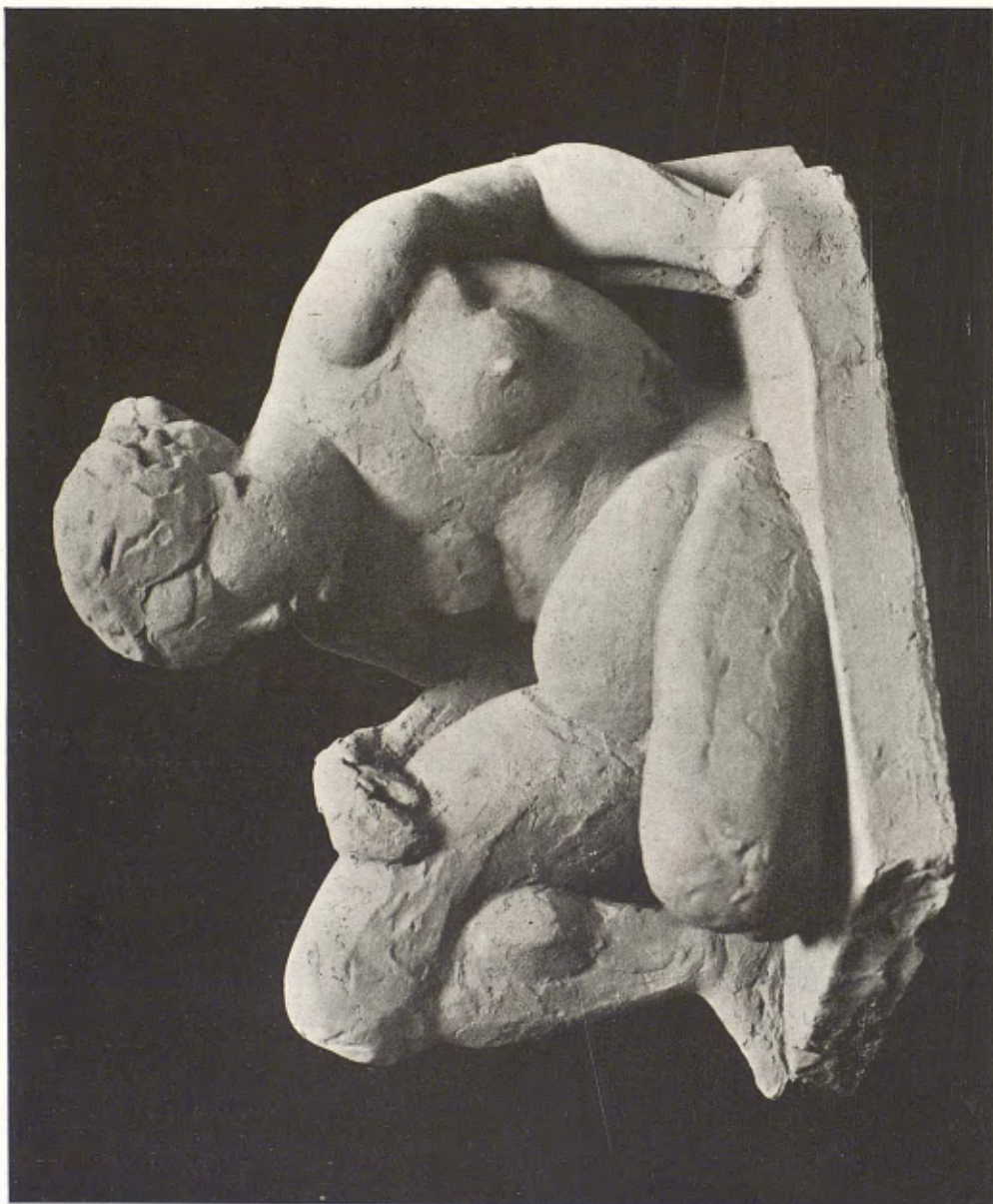
Fig. 13. Tercer acte dels «Vitralls de Santa Rita».

Fig. 15. Agrupament en el final del primer acte de «La Sàvia».

Fig. 17. Altre arabesc d'un quadro de Fortuny.

Manolo Flugué. *Dona, aiaguda (terra-cuita)*

ARTISTES, ARTÍFEXS, INDUSTRIALS

AMANTS DE L'ART CATALA

APLEGUEU-VOS AL

“FOMENT DE LES ARTS DECORATIVES”

ÚNICA ENTITAT QUE A LA NOSTRA TERRA S'HA PRE-
OCUPAT SEMPRE DEL MILLORAMENT DE LES ARTS
I DEL RESSORGIMENT DELS NOSTRES BELLS OFICIS
AMB LA SEVA CONSTANT ACTUACIÓ PEDAGOGICA

CURSOS, CONFERENCIES, EXCURSIONS, VISITES COL·LECTIVES, ETC.

SOL·LICITEU EL VOSTRE INGRÉS

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

Antiguitats

ESCLASANS VDA. TRIUS, MARIA; Pietat. 10

Antiguitats (Restauradors d')

FORCADA, PERE; Palla. 12

Art i restauració

CODINA, JOSEP, Rosselló. 214 i Banys Nous. 14.
Tel. 19685.

Azulejos de Talavera

REIG, ENRIC; Avinguda Alfons XIII. 377. Tel. 76352

Barnissos

BRUALIA, ANTONI; Progrés. 44. Tel. 74534.

Ceràmica

CASADEMUNT, MODEST DE; Fabrica a Sabadell. Exp.
i venda. Claris. 119.

S. A. XUMETRA; Bruc. 56 Tel. 11918. Sucursal: Sant
Andreu. 299.

SUNET URGELLÉS, S.; Carrer n.º 4 (Sans). Tel. 32523
VICENS, CASIMIR; Tallers. 72. Tel. 15644

Cintes de seda i cotó

JAUMANDREU I LLIBRE; Riereta. 24. Tel. 16946.

Comptadors d'aigua

PUJADAS, ISIDRE; Aribau. 56. Tel. 70712

Construcció i decoració

DOMINGO I JOVER; Consell de Cent. 163. Tel. 30897

MOYA, J.; Aragó. 184 Tel. 73852

ROCA I ANGERRI; Corts, 306-308. Tel. 30277

Constructors d'obres

AGUSTÍ, JAUME; Aragó, 222, ent. Tel. 11966

MESTRE DOMINGO, RAMON; Diputació 288 Tel. 10732

PAMIES GERMANS; Via Laietana, 54. Tel. 22186

TORRES, ANTONI; Diputació, 290, ent. Tel. 18097

Contractistes d'obres

AMARGÓS PELLICER, J.; Ausies March, 2. Tel. 13582

ANONIMA DE CONSTRUCCIONS, SOCIETAT; Pe-
lai, 50. Tel. 14918.

ROVIRA, BALDOMER; Passeig de Sant Joan, 6

Decoradors

BUSQUETS, EUSEBI; Aragó, 334. 3. 1.

Decoradors en laca japonesa

SARSANEDAS & WOKAMOTO, S. EN C.; Campo Sa-
grado. 28

Decoradors d'interiors

COSP, VDA DE PERE; Rosselló, 231. Tel. 73574

Dibuix i pintura (Efectes de)

GUARDIOLA, Y. Suc. Frigola i Queral; València, 199
Tel. 74205

HORTA, CASA MIQUEL; Avinyó, 7. Tel. 14993

TEIXIDOR, ANTIGA CASA; Rambla de Catalunya, 89
Tel. 70672

TEXIDOR, VDA. D'E.; Ronda S. Pere. 16. Tel. 11623

Ebenistes

CAMPAÑA, JOAQUIM; Còrsega. 561

FRANCOLÍ, JOAN; Vallhonrat, 30. Tel. 34749

LINARES, A.; Riera Alta, 21. Tel. 15353

PUIGDENGOLAS, JOAN; Nou de Sant Francesc, 3.
Tel. 19164.

RIBAS, VDA DE JOSEP; C. de Cent. 329. Tel. 14657

Electricistes

FRANCH, JOSEP; Corts, 682. Tel. 16621

Escultura i decoració religiosa

ESPELTA; València, 200. Tel. 78001

(Vegi's la pàgina següent.)

GUIA DE LES ARTS I BELLS OFICIS

(Vegi's la pàgina anterior)

Escultura religiosa i decoració

CASTELLANAS, TALLERS; Balmes, 123. Tel. 71237
RIUS, CLAUDI; Rosselló, 195. Tel. 74201

Estereotipia i Galvanotipografia

ROCA GERMANS, S. L.; Corts, 462. Tel. 34826

Estucadors

CASA PETIT-RAMON GAUSSET; Rocafort, 108. Tel. 30966

Fotografia (Materials per a la)

RIBA, VÍDUA D'ENRIC; Rda. Universitat, 37. Tel. 18651

Fotògrafs

AREÑAS, RAFAEL; Passeig de Gràcia, 21

Fotògrafs industrials

«ALBERTÍ», FOTOS; València, 312. 1. 2. Tel. 78256

SALA CAMPAS, JOSEP; Còrsega, 413. ent. 2.

Fotogravadors

ESTEVE FELIU, FRANCESC; Via Laietana, 15 Tel. 17069

Fumisteries

MAS BAGÀ, S. A. M.; València, 346. Tel. 37016

Fusteries

CASAS FRANCESC; Diputació, 121. Tel. 32504.

MONCANUT, FILL DE D.; Paris, 125. Tel. 70966

NIUBÓ I CIA., BALTASAR; Pge. Forasté, 17. Tel. 72558

Fusteries mecàniques

BIOSCA, PERE; Sant Gervasi, 103. Tel. 74714

FUSALBA, JOAN,AVINGUDA de la República Argentina, 238. Tel. 75105.

MAÑÀ, JOAN; C. de Cent, 63. Tel. 30633

RUIZ, JOAN (Successor de Calonja); Roger de Flor, 141

Galeries d'art

SALA BARCINO-V. GARCIA SIMÓN; Rbla. Catalunya, 29. Tel. 15677

Guixaires adornistes

AVILA, JACINT; Passeig St Joan, 73. Tel. 75071

CASASÚS, JOSEP; C. de Cent, 474. Tel. 53712

COLL, PERE; Corts, 473. Tel. 34673

Impremtes

TOBELLÀ, RAMON; Carme, 18. Tel. 19634

Jolers

SUNYER, RAMON, Granvia, 660. Tel. 11247

Joiers-Rellotgers

ROCA, JACINT; Rambla del Centre, 33. Tel. 19562

Làmpares

BALCELLS, FRANCESC; Rambla de Catalunya, 29. Tel. 14264

BIOSCA I BOTEY; Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

Marcas, gravats i imatges

SERRA JOAN; Canuda, 33. Tel. 17207

Marcas i Motllures

AMIGÓ, ANTIGA CASA; Petritxol, 10

Metallistes

BIOSCA I BOTEY, Rbla. Catalunya, 129. Tel. 73536

BOLIBAR, SANTIAGO; Rbla. Catalunya, 43. Tel. 19543

CORBERÓ, PERE; Aribau, 103, taller. Tel. 71372

DOMÈNECH, OCTAVI; Tallers, 45. Tel. 16306.

Miralls

TERRÉS CAMALÓ, EVARIST; Làuria, 9. Tel. 12037

Mobles i decoració

CASAS, LLORENÇ; Galileu, 50-51-53. Tel. 30537

DOMINGO I SABATÉ, SUCCESSORS DE; Sans, 112 i 114. Tel. 30104

PARCERISAS I CIA.; E. Granados, 90. Tel. 72573

PRAT, JOSEP; Ferlandina, 67. Tel. 18286

SALAT GERMANS; Bailén, 195. Tel. 73409.

Mosaics

ARMENGOL, ANTONI; Diputació, 222. Tel. 21571

ESCOFET I CIA., S. EN C., E. F.; Rda. Universitat, 20. Tel. 12992

Mosaics ceràmics de grès

PUJOL I BAUSIS, FILL DE JAUME; Tallers, 9. Tel. 15864

Mosaics romans

QUEROL, ELISBU; Dos de Maig, 273. Tel. 50383

Motllures, marcs i miralls

ANDREU, CASA; Salmerón, 81. Tel. 74775

GASPAR, JOAN (Casa Benitez); Consell de Cent, 323 Tel. 12064

Papers fotogràfics

LLIMONA, JOAN; Pere IV, 179. Tel. 51391

Papers pintats

BERTRAN; JULIÀ, Cardenal Casanyas, 11. Tel. 18956.

GIRONA, JOSEP; Corts, 661, Tel. 53536

GUASCH, FILL DE JOSEP; Rauric, 8. Tel. 10686

LLOP, JOSEP; Rbla. Catalunya, 59. Tel. 13284

MARTINEZ, LLUIS; Av. Alfons XIII, 367. Tel. 77817

RENALIAS, C.; Pl. 11

Parquets i decoració

CASAS FRANCESC; Diputació, 121. Tel. 32504.

PLANELL, QUERALTÓ I CIA., S. L.; Sta. Elena, 6. Tel. 16843

Pedra artificial i decoració

SAGARRA, TALLERS; Corts i Prat de la Manta prop Riera Blanca. Tel. 35221.

Pintors decoradors

ALSAMORA, AMADEU; Aragó, 143. Tel. 32724.

BERNAT, JOSEP; Corts, 645. Tel. 26686

CALVET PARTAGAS; Sant Honorat, 7. Tel. 19365

CASALS PEYPOCH, J.; Roger de Flor, 164. Tel. 55037

PASCUAL, PERE; Mallorca, 255. Tel. 70702

TOLOSA, AURELI; Pl. Letamendi, 29. Tel. 74536.

VILARÓ I VALLS, S. A.; Muntaner, 155-157. Tel. 76472

Pintors escenògrafs

ESCENOGRAFIA BATLLE I AMIGO; Borrell, 210

Portes de ferro

IBAÑEZ, R.; Villarroel, 181. Tel. 72624

Projectes de mobles i decoració

BARÓ, CARLES M.ª; (S. G.) Musitu, 1.

Propaganda (Articles per a)

BASA I PAGÈS; Calàbria, 66. Tel. 33368

Reproduccions d'Art escultòric

LENA, S. A.; Rosselló, 238 (tocant al Pas. de Gràcia).

Retaules, daurats i policromia

SABATÉ PASTOR, BONAVENTURA; Aragó, 187

Serrallers

ANDORRA, JOSEP; Sant Pau, 69. Tel. 17204

CALIX, BENET; Prov. de l'Institut de Cultura i B. P. de la D. Rocafort, 25. Tel. 33648.

RAMIS, JOAN; València, 436 (prop Marina) Tel. 53702

ROSICH, RAMON; Perill, 7 i Llibertat, 6. Tel. 72004

SARRIAS, MANUEL; (S. G.) Bolívar, 22. Tel. 70005

Talladors i gravadors de cristall a la roda

ESCOLÀ, MIQUEL; Alcolea, 135 i Melcior del Palau, 38 Tel. 30306

Tapissers

GILABERT JOSEP; P. de Gràcia, 114. Tel. 72586.

LLOSA, PERFECTE; Balmes, 128. Tel. 73434

SUCARRATS, LLUIS G.; Claris, 114. Tel. 70354.

Tapissos i catifes

AYMAT, TOMÁS; Carrer d'en Villà, ST. CUGAT DEL VALLES, Tel. 20

Teixits per a mobles i decoració

TRONC, ALBERT; Rbla. Catalunya, 32. Tel. 17476

Tintorers

RIALP, TINTORERIA; Diputació, 298. Tel. 18187. Suc. n.º : Regina Pacis, 9. Suc. n.º 2: Avinguda Alfons XIII, 520. Tel. 76551

que més fàcilment arriba al poble. Des de les antigues apoteosis heroiques, que poden considerar-se com a primitius espectacles teatrals fins al moderníssim art de la pantalla, tots han manllevat al teatre llurs formes d'expressió.

Sembla que l'home necessita la teatralitat per dignificar els grans actes de la vida.

Per això, tot el que es faci per enlairar i dignificar el teatre, no solament serà un benefici per a l'art, sinó un gran bé social.

Acabo, doncs, aquest petit cicle de conferències, fent constar el meu agraïment envers la J. D. del *Foment de les Arts Decoratives*, i, com a gran amic que sóc del teatre, demanant-li que perseveri en la tasca que modestament hem començat.

LLUÍS MASRIERA

Fig. 18. Arabesc per a una escena del drama indi de l'autor «La mala Maia»

Les exposicions

Abril

SALA MARAGALL

Manolo. Tenim a Catalunya un artista verament extraordinari: Manuel Hugué. I no parlem pas ara per l'anècdota ni pel pintoresc que hi pugui haver en la seva personalitat, sinó que parlem d'ell, a part de tot, solament i estrictament de la seva tasca artística. Les seves escultures ens diuen que té un concepte de la forma i una passió intensíssimes dintre les quals són treballades. En dir ací que les seves escultures posseeixen una expressió acabada, total, és parlar-ne només en síntesi. Manolo hi aboca la vida mateixa. Per què, doncs, aniríem a enumerar més qualitats?

Els seus dibuixos són també, encara que en execució diferent, superfícies d'escultures, amb tot i presentar-ne de colorits amb guaix.

Pensem i esperem que aquest artista, mai pròdig en la producció ni en l'exhibició pública, exposarà més sovint a la nostra ciutat. El seu treball, el qual hi ha molt pocs artistes que superin, referma l'escultura catalana.

Gussinyé. No neguem que en aquesta exposició hi té paisatges (la part més bona i personal d'aquest artista), amb força estudi, però també amb intenció de fer bonic. Els seus cels, per exemple, són ben treballats i donen sensació de veritat. Però en la figura ens fa pensar en *la moda d'ara* que molts segueixen per a pintar; en el desig d'unir-se al grup dels refinats que no es preocupen de treballar (o que no poden!) amb llurs facultats pròpies. I pensem també que Gussinyé podria, si volgués, endinsar-se més, cercar més personalitat pròpia, puix que en les teles que ens presenta es coneixen moltes qualitats per a aconseguir-la i fer coses més notables.

GALERIES LAIETANES

Uns Quants. Aquesta Entitat està formada per Manuel Capdevila, Rafael Caseres, Valeri Corberó, Josep Ponti i Pere Riu. De tota la pintura presentada per ells trobem el retrat número 14, de Valeri Corberó, la tela més interessant, i a ell com el més reeixit. Els restants treballen, ara com ara, sota el reflex d'altres pintors.

Les escultures de Miquel Gimeno (38, 39, 37) ens semblen molt plenes de caràcter, cada una de manera diferent. És el qui treballa amb més seguretat.

D'art decoratiu, J. M. Balcells ens presenta unes figures construïdes amb filferros; hi posa una expressió i una gràcia molt moguda.

Rafael Caseres se'ns presenta ací com un il·lustrador tan ric de fantasia com de detall. La coloració dels seus dibuixos moderníssims i la puresa de les línies netes, deriven de la il·lustració anglesa proppassada.

Valeri Corberó presenta també obres d'orfebreria, treballs aplicats en esmalts i repujats. 54, *Fruitera*, objecte de decoració, és concebut dins una estilització de bon gust, però no de construcció nova; els esmalts i miniatures són fets amb molta depuració de línia i color. Josep Parellada, amb el seu repujat, segueix la mateixa orientació que la de l'artista anteriorment esmentat.

I els gravats de Pere Riu, més interessants de concepció que les seves pintures, tanquen el nucli d'aquesta esperançadora agrupació d'artistes.

Pere Jout. Vol en les seves escultures exaltar la forma? No. Hi ha massa repòs en totes elles perquè aquesta suposició nostra ens ho vingui a confirmar. Més aviat hi ha misticismes, perquè quina gruixudesa impàvida! Aquest pecat en el qual cauen sovint els escultors és el caràcter que tenen totes les obres d'aquest artista. Els seus dibuixos, molts d'ells ajustats en el moviment, no diuen res que ja no ens sigui conegut.

Carles Valero. Aquest pintor té una fantasia de colors brillants, estridents, que, en situar-se davant del natural normal, fa que aquest quedi molt ressaltat per aquesta virulència capriciosa (2, 3, 9, 13). Preferim, perquè els creiem més entonats, els bodegons 11 i 12 i les notes 5 i 4. Carles Valero, amb la seva exaltada visió colorística, pot, si li posa més contenció, fer coses molt millors.

J. M. Feliu. La seva pintura és massa matisada i, per tant, li fa perdre la valor que ha de tenir.

Roqueta. Una part abundant del treball d'il·lustrador d'En Roqueta ens és presentat ací. La seva personalitat (de la qual han sortit ara molts imitadors) és sòbria, purament literària. Caricatura? Fantasia? Ni l'una cosa ni l'altra. Roqueta fa línies lleugeres, incises, solament per a representar una figureta bonica o un rostre que ara ja ens són coneguts. Figures d'avantguerra amb llurs modes; apunts i esbossos, és a dir, tota l'obra d'un dibuixant a consciència. Influències? Potser les trobaríem de seguida donat el treball que es feia en aquell temps. Però elles no disminueixen pas el talent de Roqueta: al contrari, li donen potser la subtileza que ell hi posa.

Vila Puig es compenetra totalment amb el paisatge. No és que el vegi a través d'una manera o altra, sinó que la seva visió pictòrica és neta de tot amanerament o tendència; és que el veu tal com és, tant d'ambient com de forma. ¡Quina precisió, quina visió més pura i plena de realitat que té del nostre paisatge, amb tota la seva característica de tendresa, de riquesa d'elements de la natura pròpia! L'ambient del paisatge: hi ha quelcom més difícil d'assolir? Doncs això queda completament aconseguit en totes les seves teles.

Aquelles masies i camins, i els núvols esmunyadissos perfectament resolts dels quadros 3, *Camí de Can Xifra*, 6, *Can Xifra*, i 11, 9, 2, 5, 7, 12 i 14, quin estudi més acabat! Res no hi és muntat enlaire. Quina frescor hi ha en tots ells! Llur pastositat deixa en primer rang la desimboltura, però uneix tots els colors i els dóna una vida verament admirable.

Els paisatges de París, d'un caire totalment diferent, no arriben al grau d'intensitat dels quadros esmentats. Però no fan que l'obra d'aquest artista desmereixi en el més mínim, ja que ens ajuden a constatar que Vila Puig és un dels nostres paisatgistes de més talent, potser el millor de tots, del qual esperem veure molt, i molt aviat.

Matilla. L'obra ja prou coneguda d'aquest artista ens és presentada en part, però no la millor i més forta d'ell, que ja coneixem, sinó una que es compon de teles de diverses qualitats. Hi veiem representades la violència i destresa de color de sempre, base del seu impressionisme objectiu.

LA PINACOTECA

Porcar. L'obra de Porcar té assenyalat entre els artistes d'ara un lloc prou alt i ferm. Aquest artista, té una individualitat ben acusada quan tracta la figura i una altra quan tracta el paisatge (en aquesta exposició, sobretot sembla haver fixat el seu concepte en l'estudi de les figures i en la composició llur), i això ens permet assenyalar-lo com un dels pintors paisatgistes més depurats. En aquest aspecte és on Porcar està més segur, on ja ha arribat a aconseguir, dintre les seves possibilitats, el més alt mestratge. Precís, puríssim en alguna de les seves obres: 1, per exemple. Creiem aquest quadro verament notable. Dintre la seva forma d'interpretar el natural hi trobem una altra faceta completament deslligada del seu diguem-ne classicisme: tal, per exemple, la tela 11, *Estació Sagrera*. És un canvi el que fa en aquesta tela, però que ens sobta en bé, que ens diu que el temperament d'En Porcar pot conèixer nous horitzons; que si pot donar lluminositat, pot també, quan vol, donar una hora de llum grisa, un ambient dinàmic i simple a l'ensem, apartat de l'estaticisme ple d'exuberància dels altres paisatges seus.

Però parlem també de la figura, puix que sembla dedicar-hi l'atenció.

Quan situa les seves figures en la composició i, amb colors càlids, les agrupa, Porcar, amb tot i tenir un concepte de la composició de figures molt entès, queda com si li manqués prou força o empenya total per a fer-les destacar. 6, *Berenar*; 7, *Companys*. I és que les difumacions i les matisacions li fan fondre la riquesa del color que hi ha en aquestes teles i els apaguen la força fent-les de vegades una mica banals. Quan pinta la figura sola el trobem infinitament millor: *La nina que pensa*, el cap de la qual és un estudi molt bo d'expressió, d'emoció i de color. La roba, la figureta en conjunt, amb

el seu posat, ens diu que Porcar, com a pintor d'infants, arriba ací a un punt prou notable. El mateix diem de *Petit lector* i *El nen d'Escola*. Porcar posa, en pintar, una gran delicadesa: mai no hi ha duresa en les seves figures, però llepadures tampoc, ni hi ha canvis violents en passar d'un color a l'altre. Porcar ens demostra que sap l'ofici i que estudia acuradament aquest aspecte que el preocupa.

E. Santasusagna. El seu treball en la figura ens diu la tècnica, hàbilment manejada, que domina. Dibuix i color hi són ben harmonitzats. Per tant, els seus nus tenen força estudi, però també molta afectació; una manca de naturalitat en la positura llur i fins en la composició que les perjudica. L'emoció és lluny de totes les altres remarcables condicions d'aquest artista, i per això les seves figures ens semblen fantasmes.

Però hi té el paisatge del port presentat al concurs *Barcelona vista pels seus artistes*, que és molt bo i que té totes les qualitats que manquen a aquelles figures. Tot i això, la gitana (12) la trobem força ajustada.

SALA BUSQUETS

Lluís Morató. És la seva primera exposició de pintura, i dels quadros presentats traiem la convicció que aquest artista novell té força temperament i gràcia per a treure'n partit. Algunes teles del port ens diuen que el seu treball pot refermar-se aviat i que molt possiblement passarà per damunt d'altres artistes, novells també, en l'aspecte de la pintura actual, a la qual Lluís Morató també pertany. Dels dibuixos, la part sense color és la més interessant: estan ben precisats. La simplicitat, en ells, marca una línia inacabada, però plena d'intenció. Remarquem els números 13, 10 i 8.

M a i g

SALA MARAGALL

Joan Seix. És un artista d'exquísidesa, de bon gust, quant a la forma exterior del seu art. Però també té moltes qualitats interiors i un desig d'emocionar, cosa que es remarca en totes les seves teles, i que arriba a aconseguir en algunes valent-se principalment de l'expressió de la positura del model (núm. 16).

En altres teles veiem rostres que, amb tot i ésser uniformes, tenen vida, però una vida purament artística. No és, però, que li manqui humanitat, a En Seix, quan pinta: és que les seves figures són mancades de fermesa, de realitat punyent; res no s'hi acusa, perquè la seva forma de pintar, si bé és destra i feta amb nervi, té, com a caràcter, la finor que domina totes les obres seves.

Seix estudia en els principis, perquè si bé en els nus 9 i 16 la forma pictòrica del model hi és reeixida amb seguretat en gairebé tots els moments, en té també d'altres que són fallits.

Aquests dos nus són, però, molt ajustats de dibuix, i el que més ens agrada és llur naturalitat.

Els tons del quadro de les dues velles són ben trobats, així com els que tenen les figures 12 (molt intensa) 14 i 8. Els colors d'aquest artista, sense ésser en res llam-pants, són vius, dringuen i semblen florir damunt la figura o l'objecte (12).

Les condicions boníssimes d'aquest pintor l'han de fer anar més amunt, i sobretot no dubtem, sinó que n'estem convençuts, que, quan es despendrà de les influències alienes tan fortament visibles en ell, trobarà el seu veritable camí.

SALA BADRINAS

Llauradó. Escultures de pedra, bronze, terracuita, guix. De vegades és impàvid, rigid, sense gaire emoció (1). D'altres, amb un ritme més mogut, esdevé més expressiu. Però el trobem més acabat en el guix. Els seus dibuixos, llevat d'alguns, tenen força originalitat. Trobem en Llauradó un altre estilista, encara no del tot orientat per ell mateix, però que respecta la forma comprensible.

LA PINACOTECA

Laporta Astort. Com a artista, en el retrat, el trobem sols ajustat en el quadro de la dama vestida de blau. Els altres, si bé són molt madurs de tècnica, queden feixucs, és a dir, no posseeixen ben bé l'esperit del model. Tècnica només: massa! Tot el que hi ha, dintre l'estil d'aquest pintor, és perfecte. Quanta pintura ben feta! El mèrit de Laporta és en la concisió, en el detall, però en res més.

Garcia Lesmes. Dotat d'una gran simplicitat, sap expressar-la en els seus quadros amb una forma neta, de colorit claríssim. Superfícies desertes on la llum és estudiada amb força atenció: són paisatges, els seus, que ens sobten per la forma humil en què són concebuts i l'originalitat de visió.

ELVIRA AUGUSTA LEWIS

Exposició Cardunets

Una sèrie dels tan característics dibuixos d'aquest artista en els quals copsa i deixa registrats els més interessants aspectes de la nostra ciutat, i algunes pintures presidides per la tela presentada al Concurs *Barcelona vista pels seus Artistes* on és reproduïda la Plaça del Rei, han constituït la darrera exposició celebrada per l'Alexandre Cardunets.

La personalitat artística d'en Cardunets és ja prou coneguda i apreciada del nostre públic perquè ens entretinguem ara a fer-ne novament l'elogi. El que sí volem fer notar amb motiu d'aquesta exposició, és un fet que corrobora una observació que ja fa temps que teníem feta, i és: que en les grans exhibicions de pintura (on forçosament les obres mediocres o dolentes del tot abunden més del compte) hi naufraguen fàcilment obres ben apreciades i fins realment bones, les quals exhibides en altres condicions haurien estat apreciades amb més justícia. I també pot donar-se fàcilment el cas contrari, és a dir: de valorar més del compte una obra que en altres circumstàncies, sense el veïnatge de les pintures que per contrast la valoren, no hauria passat de discreta.

El cas Cardunets, l'obra del qual a les Galeries Laietanes prenia un valor totalment diferent de quan fou exhibida al concurs celebrat suara al Palau d'Arts Decoratives de Montjuïc, no és pas l'únic, i segurament podria repetir-se l'experiència amb altres autors postergats. I és que en tota exposició de pintura un xic nombrosa s'imposa una prèvia selecció, un intel·ligent agrupament de les obres per tendències o estils i, per damunt de tot, llur acurada col·locació. Perdoni l'amic Cardunets aquestes lleugeres disquisicions al voltant de la seva darrera exposició, i rebí les nostres enhorabones per l'èxit assolit.

DÓRIC

Notes i Comentaris

D'una polèmica. Havem rebut una altra lletra oberta del senyor Joan Sacs, la qual no ens ha estat possible publicar encara per excés d'original. Ens proposem incloure-la en el número vinent.

La política urbanística. La Junta Directiva de l'Associació d'Arquitectes de Catalunya, amb motiu de les eleccions municipals

darrerament celebrades, va publicar un manifest (notable en més d'un concepte) tractant d'aquest tema sempre tan actual a la nostra ciutat, on aquest aspecte de la política municipal mai no s'ha tingut en compte ni s'ha practicat més que d'una manera esporàdica, però no en conjunt, no tenint un pla prou ample i prèviament estudiat i establert que marquí un camí, que estableixi una orientació i eviti

es contínues divagacions, l'etern fer i desfer a què som tan propensos, blasmant avui i deixant en l'oblit el que ahir mateix havíem exalçat i ponderat fins a l'exageració.

Aquest document al qual ens referim, i del qual creiem assabentats els nostres lectors per haver estat publicat en la premsa diària, és digne de la més gran atenció per part dels qui de manera directa o indirecta han d'intervenir en l'endegament definitiu de la nostra ciutat. En la impossibilitat de comentar-lo *in extenso* tal com es mereix, ens concretarem a fer unes lleugeres observacions al capítol *L'habitatge*. Sempre havem cregut equivocada, per poc conforme amb l'esperit cristià i democràtic que, almenys teòricament, informa la civilització moderna, la política urbanística que destrueix les classes de la societat tot bastint nuclis urbans de caire diferent, aristocràtics, burgesos i obrers. En la nostra societat moderna i en les relacions de la vida quotidiana, tots aquests elements es relacionen i confonen i complementen, i tots plegats exerceixen llur paper en el món del treball i en l'economia general de la ciutat. ¿Per què, doncs, separar-los després, talment com castes diferents, precisament en les hores amables del lleure i de la vida familiar? En els nostres barris vells havíem vist mants exemples de la confraternitat i el respecte que hi regnava entre tots els estaments, i aquest esperit de concòrdia i de mútua compenetració d'afectes s'ha anat esvainint dins les urbanitzacions modernes; i el procurar restaurar-lo sempre resultarà una bona i aciençada política urbanística i social. Barris comercials, industrials, fabrils, i també de recolliment, on els estudiosos trobin l'ambient propici a llur treball, sí; però no

destriem els estaments, no contribuïm a separar-los i ha enfondir les diferències que en l'aspra lluita per la vida tan sovint els enfronten.

La crítica. El conegut crític literari francès René Lalou en fa la següent justa definició: «La crítica és un art molt humà per tal com exigeix a la vegada un pacient esforç metòdic i una empenta sempre renovada. La crítica parteix de les observacions més humils i s'eleva a les imatges líriques sense abdicar de la seva lucidesa. Simpatitza amb els fracassos honorables; gaudeix voluptuosament de les reeixides artístiques; recull els gloriosos ressons del passat; sent les primeres tremolors d'una nova bellesa; els seus únics enemics són la lletgesa i la baixesa. El crític ha d'ésser modest, ja que només és una veu en un cor; però té el dret d'afirmar la valor de la crítica. Hi ha d'altres arts que són més brillants o sublimes; però no n'hi ha cap altra en la qual es reflecteixi tan lleialment aquesta barreja de raó i de generositat que és la definició de la intel·ligència.»

Del «Foment de les Arts Decoratives». Durant aquesta mesada s'ha efectuat una visita col·lectiva als camps d'experimentació i de conreu del màgic de les roses, en Pere Dot, de Sant Feliu del Llobregat, qui, amb les seves explicacions, va il·lustrar els concurrents a propòsit dels procediments d'hibridació i obtenció de noves varietats de flors. Fou una visita altament agradosa a la qual va concórrer un nombrós contingent de socis.

Actualment s'està preparant la celebració de la Festa Anyal, la qual tindrà lloc a Núria el dia 31 dels corrents.

FURNISTERIA CANABRERA

CUINES FIXES POR
TATILS CENTRALS
I ESPECIALS. TERMOC
SIFONS. CALEFA
CIONS. ESCALFA
PANXES. ESTUFES
SALAMANDRES

FÁBRICA: DIPUTACIÓ, 415-423 i SICÍLIA, 226-232. Telef 50723
DIPOSIT: HOSPITAL, 87-Telef 17091. BARCELONA